

פרוטוקול מס' 211
מישיבת ועדת הכלכלה

ביום ג', ט"ו תמוז תשל"ו, 13.7.1976, בשעה 13.00

נכחו:

חברי הועדה:

י. הורביץ - יו"ר
א. אבטני
א. אליאב
פ. גרופר
ט. דרובלס
ע. הדר (הורביץ)
א. זילברברג
ב.צ. חלפון
י. כהן
א. לבני
י. שערי

מוזמנים:

ד"ר מ. סנדלבאום - מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה
א. בן-משה
ט. ברזילי
א. בן-סאיר - סמנכ"ל משרד החקלאות
י. מיש
פ. אבנרי - מועצת הלול
י. דורון
ט. יוספטל - המרכז החקלאי
ח. פלד
ד. גרסטן - ארגון סגדלי עופות
א. בצר - תנועת המושבים
י. בראון - התאחדות האכרים
ט. פלד
ר. בן-שושן - איגוד הצרכנים (הכלתי תלוי)
ע. גילן - הרשות לצרכנות

יועץ כלכלי לועדה: ד. לב

מזכיר הועדה: פ. פלקסר

רשמה: א. אסמן

סדר היום: עודפי בשר מהייצור המקומי ללא אפשרות שיווק - הצעה לסדר-היום של חה"כ ע. הדר

היו"ר י. הורביץ: גבירותי ורבותי, אני פותח את הישיבה.
אני מקדם בברכה חבר חדש בוועדה, חבר-הכנסת
לובה אליאב ומאחל לו שיחרום כפי שהוא יכול לתרום לוועדה.

הנושא לדיוננו היום הועבר לוועדה מן המליאה,
לפי הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת עמוס הדר.

ע. הדר: יש הסכמים בין הממשלה והיצרנים על ייצור בענף
הלול: 120 אלף טון פטימים, 40 אלף טון הודים.
לאחרונה ירד הייצור בשני הענפים בגלל קשיי השיווק של התוצרת, שנגרמו
על ידי יבוא בשר קפוא מתחרה. בעבר יבאו בשר קפוא והוא לא היה מתחרה
לבשר העוף, לאחרונה זהו גורם מתחרה. אם נשווה את שלושת החודשים
האחרונים לחודשים המקבילים בשנה האחרונה, נמצא כי באפריל-יוני 1975
הייבוא היה 7000 טון ואילו באפריל - יוני 1976 הגיע הייבוא ל-12 אלף
טון - שיווק הבשר הקפוא קפץ ב-5000 טון, 70% במקביל נוצר מלאי
בשר עוף, לפי הנתונים שיבידי יש בבתי הקרור 5000 טון בשר פטימים
ו-2000 טון הודים, ומלאי דומה לזה יש במשקים עצמם.

אולי אפשר היה עוד להבין מדיניות כזאת אילו
היה בכך הגיון כלכלי. אבל נאמר לי שמחירו של בשר קפוא הוא כ-1300 -
1500 דולר לטון ועתיד להגיע ל-1800 דולר לטון. עוד נאמר לי שבמחסני
הקרור אזל הבשר ומריצים שליחים לעולם שקונים בחופזה בשר קפוא.

אם נשווה הוצאה במטבע חוץ לייצור טון בשר
פטים, שהוא אקוויולנטי לבשר קרקס, לקניית בשר קפוא, הרי ייצור בשר
עוף יעלה 700 - 800 דולר לעומת 1300 - 1800 דולר לטון בשר קפוא.

המלאי שנוצר בארץ גורם הפסד ליצרנים. אם יש
מלאי בשווי 70 מיליון לירות יש עליו הוצאות מימון, ריבית, וכך הוצאות
יתר להאבסה - בזבוז מזון שעולה מטבע חוץ. יש גודל אופטימלי לעוף,
עד לגודל זה העוף מוסיף בשר ואחריו הוא מוסיף רק שומן. לפי חשבוננו,
בחודש או בחודש וחצי האחרונים הפסידה המדינה 3 מיליון דולר בהאבסת יתר,
ופרוש הדבר הפסד של 30 מיליון לירות ליצרנים. המדינה מפסידה מטבע
חוץ והיצרנים עובדים לשוא.

כל זה לא מובן לי. בזמנו היה דמפינג מאירלנד,
מחיר טון בשר היה 600 דולר והקנייה היתה סבירה. אבל לקנות בשר בקר
במחיר מלא בדולרים, כשיש בארץ תחליף זול יותר, לקנות בדולרים רק
מפני שמישהו התרגל לאכול דווקא בשר בקר - זה לא מובן. יש מדינות
בעולם שמספר ימים בשבוע סוגרות את שיווק הבשר. אני לא בא להציע
לסגור לחלוטין מכירת בשר, אלא שתקופה מסוימת יאכלו בשר פטימים או
הודים ולא בשר בקר מיובא. נוכח המשבר הנורא במשקים יש להפסיק לחודש
ימים שיווק בשר קפוא, כדי לחסל את המלאי של בשר עוף. בתקופה זו
אפשר אולי להשלים במחסנים מנת ברזל של בשר קפוא.

ס. יוספטל: התכנון היה 120 אלף טון פטימים ו-40 אלף טון
הודים, אבל הייצור למעשה היה 110 אלף טון
פטימים ו-37 אלף טון הודים, וחשבו שכך יסתדרו העניינים. אבל השנה
הביאו לארץ בשר קפוא בטיב מעולה, במחיר זול, וצריכת בשר בקר קפוא
הוכפלה, במקום 2.5 טון לחודש הגיעה הצריכה ל-5000 טון בחודש. המחסנים
התרוקנו מבשר קפוא.

במקביל, מכיוון שיש תחלופה בין צריכת בשר בקר
קפוא וצריכת בשר עוף, הצטברו עודפים בבתי הקרור ובמשקים. העופות
במשקים לא רק שהם אוכלים ולא מוסיפים בשר, הם מוסיפים שומן וטיב
הבשר יורד, קשה יהיה בכלל לשווק אותו.

לפני כשלושה חודשים פניתי לשר המסחר והתעשייה וביקשתי להפסיק ייבוא בשר בקר כדי לאפשר שיווק רחב יותר של בשר עוף. קיבלתי תשובה תמוהה, שבייצור קילוגרם בשר עוף עולה 10.80 ל"י ולכך זה לא כדאי. ביקשתי מהמדור הכלכלי במרכז החקלאי לבדוק את המספרים. נעשתה עבודה יסודית, והנתונים לפניכם. המסקנה היא שהדולר הנחסך בייצור בשר עוף עולה 9.70 ל"י - 10.80 ל"י. משרד החקלאות טען שהדולר עולה 12.5 ל"י מר חיים פלד עשה בדיקה יסודית, אולי יש טעות ב-20 אגורות לכאן או לכאן כי המצבים משתנים, אבל בוודאי ובוודאי שאין שחר למספרים הפנטסטיים שמסר משרד המסחר והתעשייה כהנמקה לייבוא בשר קפוא בכמויות גדולות.

כושר הייצור של בשר עוף איננו מנוצל. בשנים האחרונות עשתה מחלקת ההתיישבות של הסוכנות רי-ארגון במשק של מושבי הדר, במקום הלולים הקטנים שנבנו בעת העליה על הקרקע בנו עכשיו לולים גדולים ומודרניים, שכושר הייצור שלהם הרבה יותר גדול. חלק מכושר הייצור הזה עדיין לא מנוצל, אבל העודפים שמצטברים הם כבר תוצאה של ההשקעה שנעשתה בכספי העם היהודי, על ידי מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית, ואיפה נעשתה ההשקעה? בעיקר בישובי הדר שיש להם מעט מאד קרקע, מעט מאד מים, ופרט לחלק קטן של מטעים, כמעט כל פרנסתם היא על הלול. לא לתת למתישבים אלה לנצל את אמצעי הייצור שקיבלו לקיומם, לבזבז כושר ייצור שנבנה בכספי העם היהודי - זהו עוול זועק לשמים.

אנחנו מסוגלים היום עם אמצעי הייצור הקיימים, בלי השקעה נוספת, להעלות את הייצור ב-40%. יכולנו לספק כמעט את כל תצרוכת הבשר של האוכלוסייה. צריך לזכור שיש לנו עוד בעיה, שהיא לא על סדר היום, עגלים גדלים ברפת החלב ואין להם שוק. בניצול מלא של כושר הייצור בלולים אפשר לספק את כל תצרוכת הבשר לאוכלוסיית ישראל, וכולם יהיו שבעים ובריאיים ולא יחסר להם דבר. מפעם לפעם אנחנו שומעים, שנוסף לנימוקים הכלכליים, שאיש לא יכול לסתור אותם, שמוכיחים שייצור בשר עוף הוא כלכלי מכל הבחינות, יש גם שאלה מה רוצה עם ישראל, והוא רוצה לאכול סטיק מבשר בקר. אבל אנחנו מדינה עניה, אנחנו לא יכולים להתחשב בכל הרצונות של כל התושבים, אם אין להם הצדקה אובייקטיבית - ולרצון הזה אין הצדקה אובייקטיבית, כי לא יקרה דבר לצרכן אם לא יוכל לקנות בשר בקר במחירים זולים. אם הוא בכל זאת רוצה להרשות לעצמו לוקסוס שכזה, שישלם ביוקר, ביוקר רב, כי זהו לוקסוס במדינה שלנו.

לטווח קצר, כדי להוציא מן הלולים אותם עופות שאוכלים, משמינים ויורדים בטיבם, גורמים נזק לכולם, אנחנו בהחלט תומכים בהצעה של חבר-הכנסת עמוס הדר לסגור לחודש או חודש וחצי את מחסני הבשר הקפוא. לטווח יותר ארוך, אנחנו חושבים שצריך ליצור מערכת כזאת של מחירים שבשר מיובא, בשר מותרות, יהיה יקר מאד, ואילו בשר מתוצרת הארץ יהיה המזון העממי לתושבי ישראל.

אנחנו חושבים שחברי הכנסת לא יכולים להעמיד את הרצון של הצרכן מול ההגיון הכלכלי ומול הצו ההתיישבותי לתת פרנסה למתישבים שהלול הוא פרנסתם העיקרית.

אם צריך יהיה לקצץ בייצור, יהיה קשה מאד להחליט למי לא נותנים לנצל אמצעי ייצור ולמי כן נותנים. לא הייתי רוצה שנגיע למלחמת אחים בין החקלאים, שבשביל חלק תהיה מלחמת קיום ובשביל חלק אחר תהיה מלחמה להצדקת ההשקעה שנעשתה מהון לאומי, או מצבירה פנימית בהתיישבות הוותיקה.

ד"ר מ. מנדלבאום: אשתדל ראשית למצות את העובדות, ואחר כך אגיע למסקנות המתחייבות. אם נראה את הנתונים של הצריכה בשנים האחרונות, ובעיקר תשל"ד ותשל"ה, ואחר כך נראה מה קרה בחמשת החודשים האחרונים, נמצא כמה דברים בולטים שמחלקם כבר הסקנו מסקנות. אם נוצר משבר בענף הלול, צריך לבדוק מה סיבותיו.

בחודשים ינואר - מאי 1975 היתה תצרוכת הפטימים והמטילות 42 אלף טון, ואילו בחודשים ינואר-מאי 1976 - 47.6 אלף טון - גידול של 11% בתצרוכת פטימים ומטילות על בסיס חי. זו תצרוכת של 9500 טון לחודש, שמתאימה ל-114 אלף טון עופות בשנה. בהודים לא היה שינוי.

התצרוכת היתה מעל למספר ששרד החקלאות, המרכז לתכנון חקלאי, המליץ למכסה של ענף הלול. הם המליצה שהמכסה מינואר 1976 תהיה 100 אלף טון לשנה. (קריאה: 120 אלף טון. זה חתום על ידי שני השרים). זה יותר מאשר המליץ המרכז לתכנון, וזה קצת פחות, בערך 6000 טון פחות מהמכסה שאושרה על ידי שני השרים.

אין זה מקרה ששרד המסחר והתעשייה היה שותף לדעה שאפשר להגדיל את הלול. אני לא רוצה להביא מהגנזכים מסמכים שיעידו כי היוזם לפיתוח ענף הלול היה משרד המסחר והתעשייה, והוא היה גם היוזם לבניית יכולת קליטה של עופות - נתנו סטטוס של מפעל מוכר לענף זה. ואמנם בשש השנים האחרונות כמעט כל גידול תצרוכת הבשר בארץ היה בעוף והודו.

מ. הרובלס: 9500 טון לחודש הם 114 אלף טון בשנה. הייצור בשנת 1975/76 היה בסך הכל 110 אלף טון. צריך היה להיות מחסור. מדוע בכל זאת יש עודפים?

ד"ר מ. מנדלבאום: כנראה שאף כי היה גידול בצריכה ב-11% בחודשים ינואר-מאי 1976 לעומת החודשים המקבילים ב-1975, הייצור גדל עוד יותר ונוצר עודף מסוים. לפי נתונים שלנו, מלאי העופות הקפואים גדל עד עכשיו ב-3000 - 4000 טון. חזקה על גברת יוספטל שהיא מכירה יפה את העובדות, ויתכן שיש גם מלאי במשקים עצמם. כלומר, יש היום עודף של 5000 טון. הייצור הוא מעל לצריכה וזה מקור הבעיות במשק העוף בחודשים האחרונים.

הייתי רוצה לקבל נתונים ממועצת הלול באיזו מידה היו חריגות מהתכנון.

באותה עת גדלה תצרוכת הבשר הקפוא עוד יותר, מ-2500 טון לחודש בשנה שעברה עד כ-3500 טון לחודש השנה - בשר בקר קפוא עם עצמות. שיווק בשר בקר קפוא בלי עצמות בחודשים ינואר-מאי 1975 היה 8800 טון, ואילו בחודשים ינואר-מאי 1976 - 12 אלף טון.

ע. הדר: מה הנתונים בחודש האחרון?

ד"ר מ. מנדלבאום: הוא לא כל כך משמעותי. בינלי השיווק היה 3000 טון בשר עם עצמות.

שתי סיבות לעליה בצריכת הבשר הקפוא. ראשית, הבשר שאנחנו מייבאים עכשיו מחו"ל הוא יותר טוב מזה שהיה בשנים האחרונות. התחלנו להביא כמויות גדולות של בשר ארוז בחבילות, מפורק, נוח מאד לשימוש גם למשווקים וגם לצרכנים, ולכן גדלה הצריכה. נוסף לכך, הבשר התייקר יחסית פחות מעלית המחירים הכללית, עד להעלאה

האחרונה, שמשרד המסחר והתעשייה יזם אותה, עלה מחירו של הבשר פחות ממדד המחירים הכללי, ובעיקר ממדד המזון. אנשים לא עברו מצריכת עופות לצריכת בשר, אלא מצריכה של מזונות אחרים לצריכת בשר קפוא. הרי עובדה היא שצריכת העופות עלתה ב-11% בתקופה שהצריכה הפרטית במשק גדלה רק במעט.

מה משקל הבשר בסל המזונות של האוכלוסייה?
עופות - 32.3 ג'חידות מתוך אלף, בשר טרי - 26.9, בשר קפוא - 11.6,
בסך הכל ענף הבשר 70 ג'חידות מתוך אלף, או בערך 7% מסל הצריכה, מהמדד כולו, וזה בערך 20%-25% מסל המזונות של האוכלוסייה.

כמשרד שאחראי על האספקה לצרכנים לא יכול משרד המסחר והתעשייה לגרום שינוי פתאומי בהרגלי הצריכה של האוכלוסייה. במשפחות רבות הבשר לכל סוגיו הוא חלק מהמזון הבסיסי. גם מבחינה בריאותית אי אפשר לחולל שינוי פתאומי. אי אפשר לראות בבשר מוצר שרק עשירים אוכלים אותו, עובדה היא שהתצרוכת מגיעה לאחוז גבוה בכל המשפחות, כאשר במשפחות העניות יותר צריכת הבשר היא אחוז גבוה יותר מהצריכה הכללית מאשר במשפחות העשירות, לא שעניים אוכלים יותר בשר, אבל הם פחות קונים מכוניות, פחות נוסעים לחוץ לארץ, פחות אוכלים במסעדות.

אני עובר לשאלה של מחיר הדולר. נניח שרוצים לתכנן שכמות מסוימת של בשר קפוא תגיע לארץ, ובכל מקרה אי אפשר לוותר לגמרי על ייבוא בשר קפוא, כי אם לא יהיה בשר קפוא יתייקר מאד הבשר הטרי. אי אפשר להגביל את האוכלוסייה לצריכת מוצר אחד בלבד. בגרמניה אחרי מלחמת העולם, לאחר שהגיע לשם הצבא האמריקאי, שיווקו בלי סוף פלחי אשכוליות, וזה נמאס עד כדי כך שעד היום כמעט אי אפשר לשווק בגרמניה פלחי אשכוליות. דבר דומה היה בארץ לגבי דג פילה. אם נגיע למצב שאנשים יצטרכו לאכול עוף בכל יום, לא רק שחצרוכת העופות לא תגדל אלא שאף תקטן.

בדבר אחד אני מסכים עם החקלאים: לא צריך לגרום לשינוי דרסטי בפרופורציות. הבשר הקפוא צריך לשמור על מקומו בתצרוכת, בערך כמו בשנים האחרונות, ולא לקפוץ ולגרום הפרעות בתכנון החקלאי. לדעתי, המודל צריך להיות ייבוא של כ-3000 טון בשר קפוא בחודש והתוספת מיוצרת במשק החקלאי בארץ ונוחנת פרנסה למספר גדל והולך של חקלאים.

היו"ר י. הורביץ: יש שיקולים לגיטימיים על בעיות הייבוא זחסכוך במטבע חוץ. אבל אני רוצה לחדד את השאלה. היה תכנון, ניתן אישור המשרדים, חתמו חוזה עם הספק - זה מחייב. אילו ייצור הבשר לא היה מתוכנן והיצרנים היו מסתבכים בצרות, לא הייתה חובה לפתור את הבעיה. אבל הממשלה תכננה, הממשלה חתמה על חוזה עם יצרן, עכשיו התוצרת נשארת בלול, הזמינו 120 אלף טון וקנו רק 114 אלף טון. האם אין חובה לקנות לפי החוזה?

ד ר מ. מנדלבאום: אם אמנם נעצור את הצריכה של בשר קפוא ברמה של 3000 טון בחודש, במקום 3900 טון, נפתור את הבעיה של העופות. התחלנו לעשות כמה צעדים בכיוון זה. נקטין את תצרוכת הבשר הקפוא עד 3000 טון. צריך לזכור שהאקויוולנט של בשר עוף לבשר בקר הוא יותר מאשר 1:1. אם נוריד משוק הבשר 9000 טון בשנה, בוודאי תגדל תצרוכת העופות ב-6000 טון, אם ייעשו צעדים מסוימים שאני רוצה להמליץ עליהם.

מ. דרובלט:

למה 3000 טון בחודש? כמה היה בשנה שעברה?

ד"ר מ. מנדלבאום:

בשנה שעברה מכרו 2500 טון בשר קפוא בחודש, אבל השנה גדלה התיירות, ותיירים צורכים הרבה בשר.

אני מפנה שתי תביעות למועצת הלול: א. שהייצור לא יחרוג מ-120 אלף טון; ב. לעשות תעמולה רחבה לשימוש בבשר עוף, מבצעי דגימה וטעימה. אנחנו מצידנו מזרזים השלמת המערכת התעשייתית שצריכה לקלוט עופות והודים.

לא קל לרדת לשיווק של 3000 טון בשר קפוא, כי החצרות הגיעה במוצע ל-3500 טון בחודש. קבענו היטל מיוחד על בשר בשעור 4.5 ל"י לק"ג, קצת יותר מ-20%, נוסף להיטל בטחון ומס ערך מוסף. המשרד ביקש להעלות את המחיר ב-5 לירות כדי לאזן תצרוכת עופות ובשר קפוא. ההסתדרות התנגדה להעלאה בשעור זה.

הורדנו את הכמות ל-3000 טון לחודש, אבל נוצר מחסור. צריך היה לעשות קיצוב ולא לספק לסוחרים את כל הכמות הנדרשת. ביולי ואוגוסט, לאחר שכוחות השוק יתחילו לפעול, אני מקווה שנגיע לתצרוכת ברמה של 3000 טון בחודש בלי קיצוב. ואם נכונה התיזה שבשר עוף הוא תחליף לבשר בקר קפוא, זה צריך לגרום לכך שתצרוכת העופות תתיצב ברמה של 120 אלף טון בשנה, כפי שנקבע על ידי השרים. בשנים האחרונות הייצור היה מתחת למכסות.

מדוע כדאי למשק לקנות בשר קפוא? מחיר הבשר אינו מחיר אחיד. יש ארצות בדרום אמריקה ובעיקר ארגנטינה, אבל גם אורגוואי, ברזיל, פארגוואי, שמוכנות לספק בערך 20 אלף טון בשנה ב-1200 דולר לטון פו"ב, ללא עצמות 1480 דולר סי"ף. החוזה הוא לזמן ארוך וכל חצי שנה מעדכנים את המחירים. אם עוברים כמות של 3000 טון בשר קפוא בחודש, צריך לקנות באירופה, שם הבשר לא מפורק, עם עצמות, בערך באותו מחיר ואולי קצת יותר יקר. אפשר לומר שעד 3000 טון בחודש יכול המשק הישראלי להשיג בשר במחיר 1500 דולר לטון.

לפי מחירי המספוא של 1976, אם יבוא הבשר הקפוא לא יעלה על 3000 טון בחודש. ~~יהיה מחיר הדולר החדש בערך 13-23 ל"י. לפני העצמה האחרונה היה מחיר הבשר הקפוא כל כבד נמוך, שמחיר הדולר החדש הפעור יוגימחער 30 לירות, וזה המספר ששורט, וההמספר של המסחר והתעשייה אמר לגברת סנטה יוספטל. מעבר ל-3000 מחיר הדולר יורד באורה תלולה. אם רוצים להביא לארץ יותר מ-3000 טון, צריך לקנות בשר בארצות הברית, קנדה או בארצות שבהן מחיר הבשר גבוה יותר, ואז ייצור העופות כדאי מאד ומחיר הדולר מתקבל 6-9 לירות. עד 3000 טון לא כדאי לייצר בארץ במקום לייבא בשר קפוא, מבחינה של מחיר הדולר. אבל מעבר ל-3000 טון בשר קפוא כדאי לייצר עופות.~~

ס. יוספטל: לא נכון.

ד"ר מ. מנדלבאום:

בדקתי את הדברים מספר פעמים, ואני יכול לומר אותם כאן במצפון מדעי נקי. אני מסכים שהכלכלנים

יבדקו שוב את המספרים.

אם רוצים להגיע למינימום יציבות במערכת הכלכלית, יתכן שהיה מקום להעלות קצת יותר את מחיר הבשר הקפוא, כפי שאנחנו הצענו. ההסתדרות התנגדה, בגלל הבעיות של המערכת כולה עם הנהגת מס ערך מוסף. קיבלנו עמדתה.

אנחנו צריכים לעסוק בתכנון ובעיבוד העופות. מועצת הלול צריכה לדאוג שלא יהיו חריגות מהמכסה, כי אם יהיו חריגות, יהיה צואר-בקבוק במקום אחד, במספוא לעופות. הורדנו את מחיר בשר העוף, צריך לעשות פעולה לעידוד צריכת עופות, אבל צריך להיות גיוון לצרכן.

ס. יוספטל: למה להביא 3000 טון בשר קפוא לחודש ולא 2500?

ד"ר מ. מנדלבאום: אם הצרכן לא יסתפק ב-2500, יהיה צורך בקיצוב. יבוא 3000 טון בשר קפוא מתאים לייצור המכסה של 120 אלף טון בשר עוף.

ע. הדר: מדוע לא לעשות פעולה חד-פעמית לפתרון הבעיה?

ד"ר מ. מנדלבאום: עשיתי קיצוב. מגלל גם היתה שביחת הקצבים. לא קל לטפל בציבור הזה. עכשיו הכמות היא 2400 טון.

א. בן-מאיר: אני רוצה לומר שכאשר חקלאים כועסים, זה לא פחות מסוכן מאשר כשקצבים כועסים.

גידול מתוכנן בייצור בשר עוף היה בתקופות שמסיבה זו או אחרת קשה היה לעמוד בהספקה סדירה של בשר יבוא, כך היה בסוף שנות הששים, כך היה ב-1973, כך מסתמן עכשיו. בכל פעם שנוצר מחסור, משרד החקלאות, המרכז לתכנון וציבור החקלאים נערכו לפי המכסות. אני לא יודע על המלצה בדבר ייצור 110 אלף טון, הסיכום היה על ייצור 120 אלף טון.

אחרי תקופה של קשיים בהספקת בשר, מגיעה תקופה שבה אין קושי. אילו בתקופה שבה קשה להביא בשר מהחוץ היו מחליטים שלא יאכלו בשר, צריך היה להעמיד את הייצור על כמות קבועה, לבסס יצרנים על ענפים אחרים. אבל אי אפשר לבסס יצרנים לפי כמות של 120 אלף טון ושזה יהיה מתאים רק אחת לארבע שנים. אם יש מכסת ייצור של 120 אלף טון, זו צריכה להיות המכסה לאורך שנים. אי אפשר לקבוע מכסה ייצור לשנה אחת מדי שלוש שנים כאשר קשה להשיג בשר מייבוא. המשק נערך בהשקעות וביסוס יצרנים להיקף של 120 אלף טון פטימים ו-40 אלף טון הודים. יש משקים שמבוססים רק על העף הלול, אין להם אלטרנטיבה.

אין חריגה בייצור. בתשל"ד הייצור היה 103 אלף טון, בתשל"ה - 106 אלף טון, בשנה שעברה כ-108 אלף טון. אנחנו עוקבים אחרי השיווק ומקטינים לפי זה את הייצור במכשיר שיש בידינו, בצו של מועצת הלול מפסיקים הדגרה אף כי לא מגיעים למכסה שנקבעה ליצרנים.

אנחנו רואים קשר ברור בין גידול בהספקת בשר קפוא ובין קשיים בשיווק עופות והווצרות מלאי במשקים. בחודשים אוגוסט-נובמבר 1974 היתה הספקת בשר קפוא 11 אלף טון ואילו בחודשים אוגוסט-נובמבר 1975 הגיעה עד 14.5 אלף טון, וכן בחודשי אביב 1976 נוצר עודף עופות. ביולי היה צמצום אדמיניסטרטיבי של הספקת בשר קפוא, ואלמלא הצמצום והעלאת המחיר, היתה צריכה מוגברת של בשר קפוא גם ביולי. אנחנו רואים כאן קשר ישיר. העלאה של 3.5 לירות במחיר לא השפיעה על הצרכן הישראלי שלא לקנות בשר קפוא.

ד"ר מ. מנדלבאום: כשהורדנו שיווק הבשר הקפוא, מדוע זה לא השפיע על שוק העופות?

א. בן-מאיר: אם אתה רוצה לשלוט בשוק באמצעים כלכליים, צריך להוסיף יותר מ-1.5 ל"ש למחיר. אני רוצה לציין מהי"י בשר שמקובלים בכמה בירות בעולם. בבון המחיר הוא יותר מ-6 דולר לק"ג בשר צלי טרי, בבריטל יותר מ-4 דולר.

א. בן-משה: בארץ המחיר יותר גבוה. שם ההכנסה לנפש הרבה יותר גבוהה.

א. בן-מאיר: נכון שאצלנו מדובר על בשר קפוא, אבל הבשר הקפוא היה באיכות טובה מאד, הביקוש לו היה כמו לבשר טרי. הצרכן הישראלי קיבל את הבשר הזה ב-2.7 דולר לק"ג.

אי אפשר שהמדיניות כלפי היצרנים תהיה כמו מטוטלת. בשר ייבוא חייב להיות משלים לכמות קבועה של 120 אלף טון פטימים ו-40 אלף טון הודים. לא נגדיל את המכסות כל עוד לא תהיה הסכמה עם משרדי הממשלה האחרים. אבל אני חושש שייבוא של 3000 טון לחודש אינו מאפשר שיווק תקין של 120 אלף טון פטימים ו-40 אלף טון הודים. אני חושב שהייבוא של בשר קפוא צריך להתייבב על רמה של 2500 טון לחודש.

כיום נגרם נזק עצום בבזבוז מספוא. העוף אוכל, בשרו נעשה פחות טוב, אם לא מוציאים אותו מן הלול הוא משבש את המשך הייצור כי הוא תופס מקום, כל המערכת משתבשת. אפשר להגיע להישגים הרבה יותר טובים כאשר הייצור שוטף וההוצאה מן הלול נעשית בזמן. בגלל הפיגור צפוליים לרדת בנצולת המזון ב-40% מהסטנדרטים הטובים. אם נוכל להוציא עופות מהלולים ללא עכובים, זה יתן מירווח עצום לשיפור. עשינו חשבון שאם נעמוד בסטנדרטים טובים, יהיה חסכון של מאות מיליונים לירות במספוא.

הרמה הרצויה של ייבוא בשר בקר קפוא היא מתחת ל-3000 טון, ברמה כזאת של ייבוא אפשר להבטיח את הייצור שעליו הוסכם.

א. בצני: אילו התקיים הדיון הזה לפני ששה חודשים, כשהתחיל להנוצר המלאי, אפשר היה לדון בניחותא ולפתור את הבעיה. אבל היום אנחנו עומדים כבר בעיצומו של משבר, והדיון כאן מנוחק מהמצב במשקים. המלאי שנוצר אצל אלפי משפחות גודם הפסד, ומישהו צריך לתת על כך את הדין. נעשה דבר חמור על חשבון החקלאים. לא היתה חריגה בייצור עופות, נגרם נזק במיליונים לענף, וכאן דנים אם לייבא 2900 או 3000 טון בשר. חזרתי היום מביקור במשקים, הזעם מתקרב לנקודת רתיחה. תהיה תביעה לשלם בעד נזק של מיליונים.

ד"ר מ. מנדלבאום: אם אין חריגה, זהצריכה עלתה, איך נוצרו עודפים?

א. בצני: יש מאות משפחות באזורי הר וספר שפרנסתן על ענף הלול. יש חוזה על כמות מסוימת של ייצור, ולא עמדו בחוזה. החקלאים מפסידים והמדינה מפסידה.

אנחנו תובעים לסגור הרמטית ייבוא בשר מתחרה עד שיגמר העודף שנוצר בעופות. רק אחר כך יש מקום לדון מה צריכה להיות כמות הבשר המשלים מייבוא. הדיון היום צריך להתנהל לא על השאלה מה יהיו כמויות הבשר הקפוא בעוד מספר חודשים, אלא איך להוציא את מלאי העופות שיש כיום. יש חקלאים שלא מחדשים גידול הודים ואולי לא יחדשו גם גידול פטימים, כי לא מאמינים שהענף יעלה על דרך המלך. צריכה להיות סגירה הרמטית של ייבוא מתחרה, אחרת לא יהיה כח, לא כח מוסרי ולא כח אחר שיוכל לעצור את הזעם הצודק של החקלאים.

י. דורון: אם יימשך המצב הקיים, תהיה חריגה רצינית מהכמות שחוכננה. אם במקום לשון ק עוף כשהוא מגיע למשקל 1.7 ק"ג משווקים אותו אחרי שהוא מגיע ל-3 ק"ג ויותר, ברור שמספר הטונות עולה ועולה, אם כי הכנסנו ללולים פחות אפרוחים. ההסכם עם הממשלה הוא לא על מספר האפרוחים אלא מספר קילוגרמים. מפחות אפרוחים יוצרים יותר בשר באיכות פחות טובה. ההפסד בגלל הפיגור בהוצאה מן הלול הוא 1.5 - 2 מיליון לירות, וזה כדור שלג שגדל כל הזמן.

רוב העופות מוצאים מן הלול באיחור של שבועיים או שלושה, ובכל זאת עד עכשיו הכמויות היו פחות מ-10 אלפים טון לחודש.

כשד"ר מנדלבאום דיבר על סטטיסטיקה, בטעות התעלם משני דברים. הוא השווה מספרים של שנה זו לשנה שעברה, ושכח שבתקופה המקבילה בשנה שעברה רוקנו את כל המלאי של עוף קפוא. הצריכה של עופות גדלה רק ב-3.5%, כי המלאי היה 4000 טון ובדצמבר 1975 ירד ל-1450 טון.

בחמשת החודשים הראשונים של השנה עלתה הצריכה של בשר קפוא מ-11.8 ל-17.1 אלף טון, ואם אני לוקח את המספרים רק של חודש מאי, הרי במאי אשקד הצריכה היתה 2000 והשנה 3970 טון. צריכת פטימים היתה בממוצע כ-8500 טון לחודש. ההוצאה מהמשק לא עברה על 10 אלפים טון. המלאי גדל. נוצר פיגור בהוצאה. אותו מספר של עופות נותן כמות בשר גדולה יותר בטיב נמוך יותר. ההפסד הוא 1.5 - 2 מיליון לירות לשבוע, מזה קרוב ל-1 מיליון לירות במטבע חוץ. המצב בהודים הוא דומה.

איך חריגה ממכסת הייצור. המלאי מגיע ל-5000 טון. אם לוקחים מספרים של עוף חי במשק ומה שהוצאנו מהמשק, גם אז לא מגיעים ל-50 אלף טון בחמישה חודשים. בתוך המספרים יש 5000 טון שנגרמו מגידול העופות, שלא באשמתנו, אלא מפני שלא הוציאו אותם בזמן.

הייבוא לא צריך להיות יותר מ-2500 טון בחודש. אם למכסת הייצור של עופות נוסיף עגלים וייבוא ברמה שציינתי, יהיה די והותר גם לתושבים וגם לתיירים.

ע. גילן: אינני חושבת שמי שמיצג צרכנים לא צריך להתעניין בחקלאים ובכלכלה של מדינת ישראל. קודם כל, גם הצרכן הוא אזרח וחייב לדאוג למשק כולו. שנית, אפילו מטעמים אגואיסטיים, כי אם ענף מסוים ייפגע וייהרס, הצרכן יכול רק להפסיד מזה. אין ויכוח שהכל צריכים לרצות בשגשוגו של ענף הלול. אני מאמינה שאפשר להגיע לפתרון נכון ולהסכמה הדדית בתנאי שכל הגורמים יקחו בזה חלק.

אינני מבינה מדוע נציגי משרד החקלאות ומשרד המסחר והתעשייה צריכים להתווכח דווקא סביב השולחן הזה. האם אינם יכולים להגיע להסכם ביניהם ובין עצמם?

אני לא מציעה לנציגי החקלאים להציע פתרונות דרסטיים של סגירת הברז, ולא לדבר על זעם של חקלאים. זעם יכול להתעורר גם אצל צרכנים, וזה הדבר האחרון שאנחנו מעוניינים בו. אני מציעה לא להביא פתרונות קיצוניים. צריך להיות הסכם בין כל הגורמים. אם כל הגורמים יגיעו להידברות, יהיה טוב לכולם.

הי"ר י. הורביץ: למדינת ישראל אין דולרים. מה היית אומרת אילו היו מחליטים לא לייבא בשר, להאכיל את הצרכן רק בהשר מקומי?

ע. גילן: כצרכן לא הייתי רואה בזה טרגדיה. אבל צריך לראות מה יקרה. יהיה שוק שחור, יהיו מתעשרים.

צריך לתכנן וביחד לפתור בעיות. אני לא מציעה ללכת לפתרונות דרסטיים
ברגע זה. צריך לשבת יחד ולמצוא דרך שהצרכן לא ייפגע וגם החקלאי לא
ייפגע, ואני חושבת שאפשר למצוא דרך כזו.

ר. בן-שושן: אני רוצה להצביע על כמה אי דיוקים בחומר שקיבלנו
מטעם המג'כז החקלאי. אי אפשר להשוות ק"ג בשר קפוא
ובשק עוף. עקרת בית יודעת שמק"ג בשר היא מוציאה הרבה יותר מאשר מק"ג עוף.
מ. דרובלס: זה נימוק להעלות את מחיר הבשר.

ר. בן-שושן: אם חוסכים איקס דולרים בייצור בשר עוף לעומת קניית
בשר קפוא, הרי צריך להוריד מהחשבון את ההבדל
בין בשר בקר ובשר עוף.

ס. יוספטל: הביאו בחשבון את ההבדל הזה.

ר. בן-שושן: מדוע אי אפשר למצוא פתרון לעודפים של בשר עוף
בייצוא? שוויצריה וגרמניה מביאות עופות מאוסטרליה.
גם ישראל יכולה לייצא עוף.

היו"ר י. הורביץ: אם אתה יכול לייצא עוף, תקים חברה, תייצא, תרוויח
ותבוא עליך ברכה.

ר. בן-שושן: אי אפשר לשנות מדי פעם את הרגלי הצריכה של
אנשים, ובעיקר לא במזון.

מ. דרובלס: יש דעה בארץ כאילו הציבור החקלאי הוא מועדף.
אני חושב שזה הציבור הממושמע ביותר. אילו דבר כזה
היה קורה לכל ציבור אחר, מזמן היו הפגנות, היו עולים על הכנסת, והיו
מגיעים לפחרון. הציבור החקלאי הוא גם כמעט המקופח ביותר, אבל מכיוון
שמדברים על "פול כללי", באיזה מקום הדברים מתאזנים. יש לזכור
שיש אזורים שחיים בעיקר על הלול, והחקלאים שם לא יחזיקו מעמד. החקלאים
בהר כמעט כל פרנסתם על הלול. הם לא הלכו לשם מרצונם, לא הלכו לשם מפני
שמבטן ומלידה היו חקלאים וגידול עופות גם בארצות מוצאים. הורידו אותם
מאניות ושלחו אותם לאזורים אלה, שהיו אזורים ספר. הסוכנות היהודית
השקיעה כספים, ולאחר מכן ממשלת ישראל השקיעה כספים בלולים. אחר כך בא
משרד החקלאות ועושה חוזה עם חקלאים על הספקה של כך וכך עופות. לא יתכן
שמשרד החקלאות יתן נתונים מסוימים ומשרד ממשלתי אחר יבוא לסתור אותם.
לפי הניתוח של ד"ר מנדלבאום, צריך להיות מחסור בבשר עוף. איפה המחסור?

לחקלאי יש חוזה עם משרד החקלאות ולפיו הוא יכול
לייצר כמות מסוימת, לפי התכנון. בעצם לא צריך להיות איכפת לחקלאי מה תעשה
ממשלת ישראל עם העופות האלה. פטם מגדלים 8 - 10 שבועות, וכגיל זה צריך
לשווק את העוף. אם משאירים את העוף בלול 12 או אפילו 14 שבועות, התמותה
היא על חשבון החקלאי, העוף יורד לסוג ב' כי הוא משמין, ניצולת המזון
יורדת. החשבון הוא שלילי. המושבניק מפסיד. בסופו של דבר, בצורה זאת
או אחרת, מדינת ישראל תצטרך לכסות את ההפסדים. אבל היצרן לא נוצה לקבל
שקים ממשרד האוצר, הוא רוצה למכור את התוצרת שלו ולהתקיים בכבוד.

המצב בלולי ההודים עוד יותר חמור מאשר בפטימים.
הודים מחזיקים 6 חודשים. התמותה גדולה, יש הפסד גדול. ההודים זוללים
מטבע חוץ, וזהו בזבוז.

אילו חרגו החקלאים מהתכנון, יכלה הממשלה להגיד שהיא לא אחראית עליו. אבל לא זהו המצב. אם תימשך המדיניות הנוכחית, אנחנו עלולים להגיע למחסור בבשר, כי חקלאים יעזבו את הענף. משקים גדולים וחוקים, שיש להם כמה ענפים, יכולים לעשות חשבון שבענף אחד מפסידים ובארבעה אחרים מרוויחים. המשכנע הוא הראשון שנופל. אם מחזיקים עופות מעבר לזמן הדרוש, אי אפשר לחדש את הלול והתוצאה עלולה להיות מחסור בבשר עוף.

אני לא מציע למשרד המסחר והתעשייה לעשות בפסיכולוגיה ולא להביא דוגמאות מפלחי אשכוליות בגרמניה ופילה בארץ. בארגנטינה, ארץ הבשר, שבצע אחד מוכרים בשר ושבוץ אחד לא מוכרים בשכר, מפני שהם רוצים להרוויח מטבע חוץ. אם ארגנטינה יכולה לעשות כך, מדוע לא אנחנו? אפשר להחליט באופן אדמיניסטרטיבי להפסיק שיווק בשר קפוא לחודש או חודשיים, עד שיגמר המלאי של בשר עוף. הרי בעד המלאי הזה משלמת ממשלת ישראל. לחקלאים יש זכות מוסרית לדרוש שיוציאו את העופות בזמן, לפי ההסכם.

אני מציע להפסיק באופן אדמיניסטרטיבי את שיווק הבשר הקפוא לתקופה מסוימת. שנית, לקבוע לבשר המיובא מחיר גבוה, 40 - 50 לילק ג, ומי שרוצה - ישלם. אנחנו מדינה שלא יכולה להרשות לעצמה לאכול בשר שהיא לא מייצרת בעצמה. יכולות להיות גם בעיות בטחונות שיפריעו ביבוא בשר, וצריך לסמוך יותר על תוצרת הארץ לחקלאים יש זכות לדרוש שיוציאו את העופות מהלולים בזמן במסגרת התכנון.

י. כהן: הבעיה ברורה לכולנו. בשנה שעברה צריכת הבשר הקפוא הייתה 2500 טון לחודש, והשנה 3700, ומנסים לייצב את הצריכה בדמה של 3000 טון בחודש. הגידול בצריכת בשר עופות היה 11%, לעומת יותר מ-30% בבשר קפוא.

א. בן-מאיר: אין גידול של 11% בצריכת בשר עוף.

י. כהן: אפילו אם נקבל את הנתונים של ד"ר מנדלבאום ונסכים שהיה גידול של 11%, עדיין יש פער עצום.

ממשלת ישראל ומשרד המסחר והתעשייה לא עמדו בהתחייבויות של התכנון. כתוצאה מהפרת האיזון, נוצר פער של כ-6000 טון בשר עוף, שהחקלאים ייצרו ומשרד המסחר והתעשייה לא דאג למכור.

א. בן-מאיר: לא 6000 טון. בשנה שעברה יצרו 108 אלף טון, 12 אלף פחות מ-120 אלף. השנה לאחר סגירת המדגרות נרד מתחת ל-100 אלף טון.

י. כהן: נוצר פער בין התכנון והביצוע. בגלל הפער הזה נוצר מלאי של 6000 טון. הבעיה ברורה, צריך להתרכז בפחרונות. הבעיה נוצרה בין שני משרדי ממשלה, והחקלאים נפלו ביניהם.

צריך להיות פתרון לטווח קצר ופתרון לטווח ארוך. אינני מאמין בקיצוב. אני מאמין באמצעים כלכליים כדי להבטיח את האיזון. לטווח ארוך צריך להנהיג אמצעים כלכליים, ולא קיצוב. אם היטל של 3.5 ל"י לא יביא איזון, צריך ליצור מערכת כזאת שלאוכלוסיה יהיה כדאי לאכול קצת פחות בשר בקר וקצת יותר בשר עוף. צריך לייקר את בשר הבקר. אם היטל של 3.5 ל"י אינו מספיק, צריך לקבוע 5 או 6 לירות.

חייבים מיד למצוא פתרון לבעיה האקטואלית. אם יש מלאי בשר עוף במשחטות ובמשקים, צריך למצוא לזה פתרון בדרך של ייצוא מסובסד או בדרך אחרת, אבל זו אחריות הממשלה למצוא פתרון לבעיה.

אני מציע שהועדה תמליץ: א. למצוא פתרון מידי להוצאת עודפים שנוצרו במסגרת התכנון, נוצרו בגלל הפרת האיזון בין בשר בקר קפוא ועוף; ב. למצוא מה הכמות של בשר קפוא שרצוי למדינה לקנות, ולא להפר את האיזון; ג. לשלוח באיזה אמצעים כלכליים לנקוט כדי לשמור שהקלאים לא ייפגעו ואפשר יהיה גם לאכול בארץ בשר בקר בכמות סבירה.

ע. הדר: המדינה חתמה חוזה עם ציבור החקלאים על ייצור כמות מסוימת של עופות. אם לא מקיימים חוזה כזה, אני חושב שאפשר להביא את העניין לבית המשפט. העמדה של ההסתדרות אינה רלוונטית בנושא זה. אני חושב שההסתדרות לא היתה צריכה להיות מיוצגת כאן. צריך להיות ייצוג בדיון כזה למשרדי הממשלה ולמועצת הלול, אבל לא למרכז החקלאי ולא לאיגודי צרכנים. הרי הנושא לדיון הועדה הוא ערעור על אי ביצוע חוזה.

היה הסכם עם עוברי שרותים על עבודה לפי שעות קיץ. העובדים אמרו שיש בידם חוזה, והם לא רוצים לסטות מן החוזה, החוזה מחייב. חוזה כזה צריך לקיים ואילו חוזה עם החקלאים אפשר לא לקיים?

כל זמן שאי אפשר להצביע על חריגה מן המכסה, מחייב החוזה. יתכן שבעתיד צריך להכניס בחוזה גם סעיף האומר לאחר כמה ימים צריך להוציא את העוף מן הלול. (ד"ר מ. מנדלבאום: לא יחתמו). שלא יחתמו. היתה עיסקה על 120 אלף טון, בתחשיב יש גם חישוב של הכנסה. איחור של 3 שבועות שיבש את כל התחשיב, ההכנסה לא תהיה כמו שחושבה.

צריך לתת חשובה מיידית לבעיה שנוצרה. יש אזורים שפרנסתם על ענף הלול. יש אזורים שאי אפשר יהיה ליישב אותם אם לא יהיו לולים. אין ספק שבשר העוף לא עולה למדינה יותר דולרים מייבוא בשר, הויכוח היחיד הוא אם עם ישראל מוכן לאכול עוד בשר עוף. אבל אנחנו לא יכולים להענות לכל שגעון של הצרכן. אנחנו פושטי רגל. אם אנחנו יכולים לספק לאוכלוסיה פטימים, וזה אפשר לנו לעמוד באתגרים של המדינה, לא איכפת לי שהצרכנים יצעקו.

אין ברירה עכשיו אלא לסגור את ייבוא הבשר לתקופה מסוימת, עד שהיצרנים ישתחררו מהמלאי. לאחר מכן צריך לקבוע מחיר כזה לבשר שהוא יהיה רק משלים לבשר עוף.

פ. גרופר: יש פה מעשה חלם. יש תכנון, הקמנו מועצות ייצור. יש תכנון במשרד החקלאות, יש תכנון בתנועות. השקיעו מאות מיליונים, הקימו דונמים של סככות לגידול פטימים והודים. החקלאים לא אשמים במצב שנוצר עכשיו. אילו היתה חריגה מהמכסות, אפשר היה להטיל עליהם את האחריות. אבל אין חריגה. יש משהו לקוי בתכנון, וזה עניין של שני המשרדים. בינתיים העופות חיים, אוכלים דולרים. צריך לפתור את הבעיה על ידי סגירה אדמיניסטרטיבית של הייבוא.

המסקנות של ועדת הכלכלה צריכות להיות פשוטות מאד. הועדה צריכה לתבוע פתרון ממשרדי הממשלה.

ד"ר מנדלבאום: למי מוכרים כוספה בהמות כפולה מאשר בשנה שעברה?

א. גרופר: אני קונה כוספה מפני שלא מוציאים את העופות.

ד"ר מנדלבאום: יש ביצי דגירה פי שנים ממה שצריך.

פ. גרופר: החקלאי מקבל מכסה, הוא צריך לייצר ולחיות על זה. משרדי הממשלה צריכים לפתור את הבעיה. צריך להוציא את העופות מהלולים כי אחרת נגרמים הפסדים לכל אורך הקו.

א. זילברברג: אחרנו קצת בדיון זה, כי אנחנו נמצאים במצב קשה. אילו הבעיה הייתה תאורטית, אפשר היה להתווכח חודשים ושנים. אבל עכשיו היצרנים עובדים בהפסד, ואנחנו לא מעוניינים שיברחו מן הענף לאחר שהושקעו בו סכומים כל כך גדולים ובהדרכה. הפתרון נמצא בידי משרדי הממשלה. הויכוח הוא לא בין יצרן וצרכן. הויכוח בין שני משרדי הממשלה לא יכול להמשך, כי החקלאים נופלים באמצע. כבר ראיתי שאני מתקשה להסביר אלף פעם דבר שאדם לא רוצה להבין, והוא מבין אותו אחת שנים כשהוא רוצה.

ח. פלד: בעלי החיים לא אוכלים כוספה אלא תערובת. נתונים על תערובת אפשר למצוא בפרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ובוודאי שהצריכה לע עלתה כפליים. צריכת הכוספה לא יכולה בכלל להיות הוכחה שבענף הפטימים יש עודף ייצור מעל התכנון.

אני רואה חשיבות גדולה בבעיה העמרונית כמה בכלל יש לייבא, כי זה ענין גם של מדיניות לטווח ארוך. אם עוסקים בשערים של דולר, יש הרבה עבודות והרבה חישובים, אבל בעיקרו של דבר התוצאה היא היחס בין המחירים, במקרה זה היחס בין מחיר בשר ומחיר מספוא. 1500 דולר לא יכול להיות קו קבוע חוצה בין כדאיות ואי כדאיות, יכול להיות שכדאי לייבא בשר גם ב-1600 דולר לטון אם הגרעינים עולים 400 דולר לטון. אני מודד שינויים בשוק הבינלאומי גם של בשר וגם של מספוא מול מערכת ייצור מקומי שהיא קשיחה - מבנים, ציוד, עבודה במשק. הנתונים בשוק העולמי הם ענין של ספקולציה, עוזפים או בצורת פה או שם, ומול זה יש מערכת מקומית פחות או יותר קשיחה. המסקנה היא שיש צורך לקבוע מדיניות לטווח ארוך.

במערכת היחסים והמגעים בין החקלאים ומשרד המסחר והתעשייה יש נוהג משוין, מוסכם על הדרג המחליט: לא יכול להיות דיון כשכל צד בה עם מספרים משלו, קודם לכן צריך להיות מגע בין כלכלנים שמתאמים את המספרים. לא יכול להיות ויכוח כשמעמידים 30 ליימול 10.80 ליד הדולר, כי על בסיס כזה אי אפשר לנהל דיון. במערכת החקלאית יש המון חומר. אני מניח שגם במשרד המסחר והתעשייה יש חישובים, אבל מעולם לא ראיתי אותם על הנייר. אני מציב שנשב עם כלכלנים שלהם.

היו"ר י. הורביץ: לא צריך להחליט על כך, זה מובן מאליו.

משרד החקלאות ומשרד המסחר והתעשייה עשו תכנון. יכול להיות שגם את התכנון צריך מדי פעם לבדוק. יכול להיות שבמדינה כמו שלנו אי אפשר לסבסד את כל הציבור, כולל החקלאים. אולי צריך פעם לשנות את הגישה ולהגיד שלא יהיו 20 אלף אלא רק 8000 מגדלי עופות שהם החזקים בענף, האחרים יעברו לעבודה אחרת. אבל כל עוד לא שינו את ההחלטה שיהיו כך וכך חקלאים, שהמבנה יהיה כזה, שהייצור יהיה בהיקף מסוים - צריך לקיים את ההסכם. תכנון הוא הסכם. התכנון הוא לא המלצה לתנועת המושבים או להתאחדות האכרים. כדי לשמור על הספקה סדירה, צריכה להיות גם רזרבה מסוימת, והמדינה צריכה לדאוג גם לכך. המדינה לא צריכה להיות חברה

ביטוח לפורצי גדר, אבל אם שמרו על מסגרת התכנון, צריכה המדינה לשמור על ההסכם.

אין מציאות בשוק הבשר, משלמים בעדו מחיר גבוה כמטבע חוץ. אבל גם אם כדאי לקנות בשר בחוץ לארץ, צריך לחשוב על המתיישרים בארץ. אחם עשיתם תחשיבים של מחיר מובטח והתחייבתם לקנות כמות מסוימת. התכנון הוא הסכם. אתם הכתובת. אתם צריכים להוציא מהמשקים את העופות שהתחייבתם לקנות.

ד"ר מ. מנדלבאום: תוזילו את העופות.

ע. הדר: זה לא עוזר.

היו ר. י. הורביץ: הוזילו עופות קפואים כדי להגביר מכירה. הוזילו על חשבון המדינה כדי לעזור למשחטות. מדוע לא לעזור למכירת עופות חיים?

א. בן-מאיר: הוזילו עוף חי.

היו ר. י. הורביץ: אני רוצה לקבל חישוב כמה עולם משחטה, הקפאה ואיחסון. אינני בטוח שכספים בקנה מידה כזה צריכים ללכת לעזרת המשחטות. אבל לא בזה אנחנו דנים היום.

א. בן-מאיר: בניגוד למצב בביצים, בנושא זה אנחנו יודעים בדיוק נמרץ מה מספר האפרוחים בכל מידגר של פטימים. אין פה שום חריגה. בהוצאה מן המשק לא מגיעים השנה ל-110 אלף טון בשנה. הייצור הולך וקטן. מצריכת כוספה או מספוא אי אפשר להסיק מסקנות. גדל ייצור ההודים, בהסכמה עם משרד המסחר והתעשייה, כדי להגדיל ייצוא. צריכת המזון מוגברת כי מתעכבת הוצאת העופות מן הלולים.

אנחנו רואים קשר ישיר בין כמויות הבשר הקפוא שמביאים לארץ ובין שיווק העופות.

יכול היה להווצר רושם ששני המשרדים נמצאים במחלוקת נוראה. האמת היא שאנחנו זוכים בשיתוף פעולה של ד"ר מנדלבאום ועוזריו. בחודשיים האחרונים נעשו צעדים ברורים לפתרון הבעיה, אבל אני חושב שאין די בצעדים אלה בטווח הקצר, ואילו לטווח הארוך אינם מתאימים. אני חושב שצריך לייבא כמות קטנה מ-3000 טון בשר בקר קפוא.

ד"ר מ. מנדלבאום: הדיון הזה זומן לאחר שעשינו כמה צעדים. עדיין אין לנו נתונים מה קרה מאז. הצעדים שלנו היו בכיוון שרוב חברי הועדה דיברו עליו. כדי להקטין צריכת בשר קפוא עשינו גם צעדים אדמיניסטרטיביים וגם שינויים במחיר. לצערי, לא התקבלה הצעתנו להעלות את המחיר כפי שהצענו, אבל צריך היה להגיע להסכם עם ההסתדרות על כמה וכמה דברים.

אי אפשר להביא טענות סותרות. אם זה נכון שיש קשר בין צריכת בשר קפוא וצריכת עוף, הרי הורדנו את הספקת הבשר הקפוא ב-1100 טון, וזה מתאים ל-2000 טון עוף. מוקדם עדיין להחליט מה היתה ההשפעה.

אנחנו לא יכולים להגיד שהצרכן הישראלי בכלל לא מעניין אותנו ונפסיק בכלל לייבא בשר קפוא, או שבשר קפוא יעלה 70-80 לירות, אחרי זה יעלה גם מחיר העופות והעודפים לא יקטנו. אני יכול להגיד בוודאות, שאילו בכלל לא היה ייבוא של בשר קפוא, מחיר העופות היה עולה במידה כזאת שהיו נוצרים עודפים. מחיר העוף עלה יותר ממחיר הבשר, וזה השפיע על הצריכה. מחיר העוף עלה בגלל ביטול הסובסידיה.

אל יתקבל כאן הרושם שאין תאום בינינו ובין משרד החקלאות. אמנם יש ויכוחים, אבל יש תאום. יש ועדת בשר בין-משרדית, בדאשותו של מנכ"ל משרד החקלאות ראובן איילנד, ואנחנו שותפים להחלטות. יש בעניין גם פרסנר שלישי: ההסתדרות.

האמצעים שנקטנו יכולים להיות צעד חשוב בכיוון הנכון, אבל עדיין יש השלכות מהעבר. צמצום ההדגרה גם הוא ישפיע.

י. כהן: האם לא חושבים על ייצוא?

א. בן-משה: יש ייצוא של בשר הודו. בחודשים ינואר-יוני היה ייצוא ביותר מ-12 מיליון דולר, לעומת פחות מ-4 מיליון בשנה קודמת.

ע. הדר: המחירים באירופה נפלו ואי אפשר יהיה לייצא הודו.

ג.ר.מ.מנדלבאום: מיד אחרי הבצורת ירד מחיר הבשר. בעוד חודשיים יעלה המחיר.

י. כהן: אבל הייצור לא היה מעל 40 אלף טון שבמסגרת התכנון.

ד"ר מ.מנדלבאום: עשינו כמה צעדים לפתרון הבעיה, וגם על חשבון הצרכן הישראלי. בשר הוא המוצר הבסיסי היחידי שיש עליו היטל. דמי ההיטל הופנו להורדת מחירי העוף. תיבדק אפשרות הייצוא.

א. בצר: במציאות אין השפעה להחלטות ועדת הבשר. המלאי החי במשק לא הוקטן. אני חושב שההישגים של ועדת הבשר הם קטנים מאד כי הצעדים שלה היו הסנניים מאד ונעשו באיחור רב מאד.

כמות ייצור של 120 אלף טון פטימים ו-40 אלף טון הודו היא לא מקודשת. כל עוד קיים ההסכם בין החקלאים והממשלה, זה מספר מקודש. אבל אם עם ישראל יחליט להעלות על הקמקע ישובים נוספים באזורים מסוימים, נחבע להעלות מכסות הייצור, כדי שתושבי הארץ יאכלו בשר עוף וחוסר העבודה יהיה בארגנטינה ולא אצלנו.

אני מציע הצעת סיכום:

ע. הדר:

1. הועדה קובעת שעודפי הבשר מהייצור המקומי לא נגרמו כתוצאה מחריגה מעל להיקף הייצור המתוכנן, אלא כתוצאה מהגדלת מכירת בשר קפוא מיובא, והיא תובעת לקבוע מערכת מחירים שתמנע התחרות הייבוא בייצור המקומי.

2. הועדה קובעת שהחסכון במטבע חוץ בייצור המקומי לעומת מחירי הבשר המיובא במחירים הנוכחיים אינו מצדיק הרחבת הייבוא על חשבון הייצור המקומי.

3. הועדה קובעת שעל הבשר המיובא לבוא כמשלים לייצור המקומי המתוכנן, ולא כתחליף לו.

4. לאור המלאי שהצטבר אצל היצרנים והגורם הפסדים קשים למגדלים ולמשק המדינה, תובעת הועדה מהממשלה לנקוט באמצעים מידיים לחיסול העודפים שהצטברו במשקים.
כן קוראת הועדה לדאוג בעתיד לשיווק הייצור המתוכנן של הבשר המקומי. במועד הנכון.

אחמון בהצעה רק אם תהיה הבטחה להוריד את הייבוא ל-2500 טון בחודש. לדעתי צריך לייבא

מ. דרובלס:

רק 2000 טון בחודש.

עכשיו מוכרים 2600 טון בחודש. יכולים להיות שינויים בתקופת החגים. אנחנו מתכוונים להגביל בזמן הקרוב את השיווק לכמות של 2500 - 3000 טון בחודש.

ד"ר מ. מנדלבאום:

נוסיף סעיף 5 להצעת הסיכום:

היו"ר י. הורביץ:

5. הועדה רשמה לפנייה את הודעת מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה ד"ר מ. מנדלבאום, כי בדעת המשרד להגביל בזמן הקרוב את שיווק הבשר הקפוא ל-2500 - 3000 טון לחודש.

הצעת הסיכום נתקבלה

הישיבה ננעלה בשעה 16.00